

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA  
TEISĖS DEPARTAMENTAS  
PAŽYMA**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS  
RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO PAPILDYMO 151<sup>2</sup> STRAIPSNIU ĮSTATYMO  
PROJEKTO NR. XIIP-3632“ PROJEKTO  
(TAP-16-967; TAIS NR. 16-6602)**

2016-06-15 Nr. NV-1926

Vilnius

1. **Projekto rengėjas** – Teisingumo ministerija.
2. **Projekto tikslas, esmė** – Projektu siūloma Lietuvos Respublikos Vyriausybei *nepritarti* Lietuvos Respublikos Seimo narių B.Vėsaitės ir O.Leiputės pateiktam Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 151<sup>2</sup> straipsniu *įstatymo projektui Nr. XIIP-3632* (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą (toliau – Baudžiamasis kodeksas) *papildyti straipsniu „Kraujomaiša (incesto)“ ir numatyti baudžiamąją atsakomybę už savanoriškus lytinius santykius tarp kraujo ryšiais artimai susijusių asmenų*. Projekto rengėjų nuomone baudžiamosios atsakomybės už kraujomaišą nustatymas būtų netikslinga, neproporcinga ir perteklinė priemonė. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog siekiant užkirsti kelią neteisėtoms veikoms ne visuomet yra tikslinga tokią veiką pripažinti nusikaltimu, taikyti pačią griežčiausią priemonę - kriminalinę bausmę. Todėl svarbu įvertinti, kokių rezultatų galima pasiekti kitomis, nesusijusiomis su kriminalinių bausmių taikymu, priemonėmis. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nepateikti argumentai, kodėl siūlomas būtent toks socialinės problemos sprendimo būdas, neišdėstyta išsamesnė informacija apie siūlomos kriminalizuoti veikos pavojingumą, galimus kitus socialinės problemos sprendimo būdus. Be to, galiojantys teisės aktai jau dabar nustato reikiamas ir pakankamas priemones silpnesnei šaliai apginti. Civilinio kodekso 3.17 straipsnyje nustatytas draudimas tuoktis artimiesiems giminaičiams. Taip pat Baudžiamasis kodeksas numato baudžiamąją atsakomybę visais atvejais, kai lytiškai santykiaujama ar kitaip tenkinama lytinė aistra, panaudojus smurtą, psichinę prievartą, kai pažeidžiama žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvė ar neliečiamumas. Baudžiamosios atsakomybės už kraujomaišą nustatymas gali sukelti nepageidaujamų pasekmių ir turėti priešingą, nei tikėtasi, poveikį.
3. **Derinimas** – Projektas nebuvo pateiktas derinti kitoms institucijoms. Atsižvelgta į Teisingumo ministro įsakymu sudaryto Baudžiamojo kodekso priežiūros komiteto narių išsakytas nuomones.
4. **Dalykinio ir teisinio vertinimo išvada** – Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, esminių pastabų ir pasiūlymų neturime.
5. Pažymėtina, kad Projektas iš esmės atitinka Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, reikalavimus.

Teisės departamento direktoriaus pavaduotojas

Aleksandras Radčenko

Vida Jasiukevičienė, tel. 8 706 63 731, el. p.



## LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,  
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,  
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.  
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2016-05-30 Nr. (1.5.)ET-643

### DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, vykdydama Ministro Pirmininko pavedimą, informintą Vyriausybės kanclerio 2016 m. balandžio 22 d. rezoliucija Nr. S-1328, Lietuvos Respublikos Vyriausybei teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 151<sup>2</sup> straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIP-3632“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

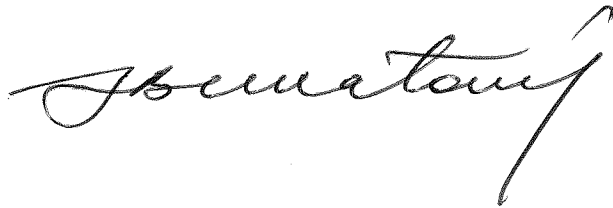
Nutarimo projektu siūloma *nepritarti* Lietuvos Respublikos Seimo narių pateiktam Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 151<sup>2</sup> straipsniu įstatymo projektui Nr. XIIP-3632 (toliau – Įstatymo projektas). Tokią Lietuvos Respublikos Vyriausybės poziciją siūloma teikti atsižvelgiant į tai, kad baudžiamosios atsakomybės už kraujomaišą nustatymas būtų netikslinga, neproporcinga ir perteklinė priemonė. Nutarimo projekte pažymima, kad Įstatymo projekto Nr. XIIP-3632 aiškinamajame rašte nepateikti argumentai, kodėl siūlomas būtent toks socialinės problemos sprendimo būdas, neišdėstyta išsamesnė informacija apie siūlomos kriminalizuoti veikos (socialinės problemos) pavojingumą, esamą (galimą) veikos paplitimą, galimus kitus socialinės problemos sprendimo būdus. Atkreipiamas dėmesys, kad galiojantys teisės aktai jau dabar nustato reikiamas ir pakankamas priemones silpnesnei šaliai apginti. Taip pat Nutarimo projekte pateikiami argumentai, kodėl baudžiamosios atsakomybės nustatymas už kraujomaišą gali sukelti nepageidaujamų pasekmių ir turėti priešingą, nei tikimasi, poveikį.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ Nr. 851, 7 punktą valstybės politikos baudžiamosios teisės srityje formavimas, organizavimas, koordinavimas ir jos įgyvendinimo kontrolė yra vienas iš Teisingumo ministerijai priskirtų veiklos tikslų, dėl Nutarimo projekto su kitomis institucijomis konsultuotasi nebuvo.

Nutarimo projektą parengė Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. paštas [simona.mesoniene@tm.lt](mailto:simona.mesoniene@tm.lt)) Baudžiamosios justicijos skyriaus vedėjas Darius Mickevičius (tel. (8 5) 266 2966, el. paštas [darius.mickevicius@tm.lt](mailto:darius.mickevicius@tm.lt)). Rengiant Nutarimo projektą, atsižvelgta į Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu sudaryto Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso priežiūros komiteto narių išsakytas nuomones.

PRIDEDAMA. 2 lapai.

Teisingumo ministras



Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ**

**NUTARIMAS**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO PAPILDYMO 151<sup>2</sup>  
STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3632**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. balandžio 20 d. sprendimo Nr. SV-S-1468 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 42 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 151<sup>2</sup> straipsniu įstatymo projektui Nr. XIIP-3632 (toliau – įstatymo projektas Nr. XIIP-3632) dėl šių priežasčių:

1. Baudžiamosios atsakomybės už kraujomaišą nustatymas yra netikslinga ir neproporcinga priemonė.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad „veikų kriminalizavimo procesas siejamas su visuomenėje vykstančiais socialiniais reiškiniais, tačiau kriminalizuojant veikas ne visada yra įvertinamos kitų teisės šakų realios galimybės sureguliuoti ir apsaugoti tam tikrus visuomeninius santykius. Lyginamojoje baudžiamojoje teisėje yra pavyzdžių, kai veikų kriminalizavimu ir ypač bausmių už neteisėtas veikas sugriežtinimu iš esmės yra siekiama įbauginti potencialų nusikaltėlių, kad jis nedarytų nusikaltimo. Tačiau tokiomis priemonėmis šis tikslas ne visada yra pasiekiamas. Kad veika būtų pripažinta nusikaltimu, reikia įvertinti visus su jos padarymu susijusius aspektus. Siekiant užkirsti kelią neteisėtoms veikoms ne visuomet yra tikslinga tokią veiką pripažinti nusikaltimu, taikyti pačią griežčiausią priemonę – kriminalinę bausmę. Todėl kiekviena kartą, kai reikia spręsti, pripažinti veiką nusikaltimu ar kitokiu teisės pažeidimu, labai svarbu įvertinti, kokių rezultatų galima pasiekti kitomis, nesusijusiomis su kriminalinių bausmių taikymu, priemonėmis (administracinėmis, drausminėmis, civilinėmis sankcijomis ar visuomenės poveikio priemonėmis ir pan.)“ (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1997 m. lapkričio 13 d. nutarimas „Dėl nepilnamečių asmenų grupės padaryto nusikaltimo“).

Kriminalizavimo teorija teigia, kad socialinė problema turi būti pakankamai pavojinga, kriminalizuojamos veikos paplitimas negali būti nei itin retas, nei labai dažnas, turi būti įvertintos baudžiamosios teisės veikimo ribos. Įstatymo projekto Nr. XIIP-3632 aiškinamajame rašte nepateikti argumentai, kodėl siūlomas būtent toks socialinės problemos sprendimo būdas, neišdėstyta išsamesnė informacija apie siūlomos kriminalizuoti veikos (socialinės problemos) pavojingumą, esamą (galimą) reiškinio paplitimą, galimus kitus socialinės problemos sprendimo būdus, potencialius tiesioginius ir šalutinius kriminalizavimo rezultatus, finansines, kitas būtinas kriminalizavimo sąnaudas ir pan. Neturint duomenų apie šio reiškinio paplitimą Lietuvoje, nėra pagrindo teigti, kad egzistuojančios ar galimos švietimo, visuomenės poveikio priemonės yra nepakankamos kraujomaišos prevencijai. Vien tai, kad dalyje Europos valstybių kraujomaiša yra kriminalizuota (dalis šių sprendimų yra istoriškai susiklosčiusi tradicija), savaime nėra pagrindas už iki šiol teisės aktų neuždraustą veiklą siūlyti taikyti pačią griežčiausią teisinės atsakomybės formą – baudžiamąją atsakomybę.

2. Baudžiamosios atsakomybės už kraujomaišą nustatymas yra perteklinė priemonė.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 3.17 straipsnyje nustatyta, kad draudžiama tuoktis tėvams su vaikais, įtėviams su įvaikiais, seneliams su vaikaičiais, tikriems ir netikriems broliams su seserimis, pusbroliams su pusseserėmis, dėdėms su dukterėčiomis, tetoms su sūnėnais. Paaiškėjus tokioms aplinkybėms po santuokos sudarymo, ji teismo sprendimu gali būti pripažinta negaliojančia nuo jos sudarymo momento. Vadovaujantis Civilinio kodekso 3.165 ir 3.192 straipsniais, tėvai turi teisę ir pareigą auklėti savo vaikus ir yra atsakingi už savo vaikų

auklėjimą ir vystymą, privalo rūpintis savo vaikų sveikata, jų dvasiniu ir moraliniu ugdymu. Tėvai atlikdami šias pareigas turi pirmumo teisę prieš kitus asmenis. Tėvai privalo materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus. Išlaikymo dydis turi būti proporcingas nepilnamečių vaikų poreikiams bei jų tėvų turbinei padėčiai ir užtikrinti būtiną vaikui vystytis sąlygas. Taigi civilinė teisė nustato pareigas ir galimas civilines teises pasekmes už (būsimų) tėvų elgesį.

Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (toliau – Baudžiamasis kodeksas) nustato baudžiamąją atsakomybę už lytinį santykiavimą ar kitokį lytinės aistros tenkinimą, kai pažeidžiama žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvė ar neliečiamumas. Bausmės taikomos ne tik už išžaginimą (149 straipsnis) ar seksualinį prievartavimą (150 straipsnis), bet ir už privertimą lytiškai santykiuoti, kai grasinama panaudoti smurtą ateityje, panaudojama kitokia psichinė prievarta arba pasinaudojama asmens priklausomumu (151 straipsnis). Baudžiamasis kodeksas draudžia pilnamečio asmens lytinį santykiavimą ar kitokį lytinės aistros tenkinimą su jaunesniu kaip šešiolikos metų asmeniu (išskyrus atvejus, kai tarp veiksmų dalyvių nėra didelio amžiaus, dvasinės ir fizinės brandos skirtumo), o tėvui, motinai, globėjui, rūpintojui ar kitam teisėtam vaiko atstovui ar asmeniui, turinčiam įstatymuose nustatytą įgaliojimą nepilnamečio asmens atžvilgiu, taikomi griežtesni reikalavimai – Baudžiamasis kodeksas apskritai draudžia lytinį santykiavimą ar kitokį lytinės aistros tenkinimą su tokiu nepilnamečiu asmeniu (151<sup>1</sup> straipsnis). Taigi Baudžiamasis kodeksas numato baudžiamąją atsakomybę visais atvejais, kai lytiškai santykiaujama ar kitaip tenkinama lytinė aistra, panaudojus smurtą, psichinę prievartą, pasinaudojant asmens priklausomumu arba nepilnamečio asmens pažeidžiama padėtimi. Kitaip tariant, galiojančiame Baudžiamajame kodekse jau dabar nustatytos reikiamos ir pakankamos priemonės, siekiant apginti įstatymo projekto Nr. XIIP-3632 aiškinamajame rašte minimo „silpnėsiojo partnerio“ seksualinio apsisprendimo laisvę ar neliečiamumą. Kiti atvejai, kaip nurodyta ir įstatymo projekto Nr. XIIP-3632 aiškinamajame rašte, nepažeidžia asmens seksualinio apsisprendimo laisvės ir neliečiamumo, o yra etikos ir moralės reguliavimo dalykas, kur baudžiamosios atsakomybės taikymas būtų ne tik netikslingas ir neproporcingas, bet ir perteklinis.

3. Baudžiamosios atsakomybės už kraujomaišą nustatymas gali sukelti nepageidaujamų pasekmių ir turėti priešingą, nei tikimasi, poveikį.

Pirma, kraujomaišos kriminalizavimas lems tai, kad šie atvejai taps latentiškesni, nes lytinių santykių partneriai dar labiau slėps savo santykius nuo aplinkinių, baimindamiesi gresiančios kriminalinės bausmės. Dėl to mažės galimybės visuomenės ar kitokio poveikio priemonėmis paveikti asmenis, kad jie nutrauktų šiuos savo veiksmus, mažės galimybės suteikti reikiamą psichologinę, medicininę ar kitokią pagalbą. Antra, bus sudėtingiau apginti įstatymo projekto Nr. XIIP-3632 aiškinamajame rašte minimo „silpnėsiojo partnerio“ interesus, nes jis vengs pranešti apie jam daromą kito partnerio spaudimą, jo veiksmus, baimindamasis galimo baudžiamąjo persekiojimo už dalyvavimą kraujomaišoje. Gali pasitaikyti, kad vien dėl to nepaaiškės išžaginimo, seksualinio prievartavimo, privertimo lytiškai santykiuoti ar kitų nusikaltimų aplinkybės, nes auka bijos kreiptis į teisėsaugos institucijas. Trečia, praktikoje gali tapti neaiški takoskyra tarp buvimo nukentėjusiu asmeniu (pvz., privertimo lytiškai santykiuoti) ir kaltininko (pvz., kraujomaišos). Nenustačius ar neįrodžius privertimo lytiškai santykiuoti požymių, nukentėjusysis baudžiamajame procese gali greitai tapti įtariamuoju dėl bendrininkavimo kraujomaišos nusikaltime. Ketvirta, moralės ir etikos srities delikto kriminalizavimas neišvengiamai lems aktyvesnę teisėsaugos institucijų veiklą šioje srityje, didesnę kišimąsi į privataus ir šeimos gyvenimo sferą vien tam, kad būtų patikrinta, ar nėra pagrindo ikiteisminiam tyrimui.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Teisingumo ministerijos  
Administracinės ir baudžiamosios  
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė

006-0527

Teisingumo ministras  
Juozas Bernatoniš



## LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO VALDYBA

### SPRENDIMAS DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ IŠVADŲ

2016 m. balandžio 20 d. Nr. SV-S-1468  
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo valdyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Seimo 2016 m. kovo 22 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-322, 2016 m. balandžio 5 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-329, 2016 m. balandžio 14 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-334 bei į Seimo Biudžeto ir finansų, Ekonomikos, Teisės ir teisėtvarkos, Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetų siūlymus, n u s p r e n d ž i a:

Prašyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikti Lietuvos Respublikos Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 35, 44, 83, 113, 114, 141 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-734.
2. Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 16 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-735.
3. Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo 33, 40 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-736.
4. Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-737.
5. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 6, 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-738.
6. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-739.
7. Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 3, 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-740.
8. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 16 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-741.

9. Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-742.

10. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymo 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-743.

11. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 2, 44, 48, 115 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-744.

12. Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-745.

13. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-746.

14. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 40, 44 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-747.

15. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 21, 44 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-748.

16. Lietuvos Respublikos Prezidento įstatymo 3, 5 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-749.

17. Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-750.

18. Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymo 24 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-751.

19. Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-752.

20. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 6, 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-753.

21. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 36 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-754.

22. Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-755.

23. Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-756.

24. Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-757.

25. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 118 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-758.

26. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 7, 15, 110, 118 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-759.

27. Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 34, 35, 36, 37 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2045.

28. Lietuvos Respublikos Europos Sąjungos institucijų darbuotojų ir Europos Parlamento narių pensinių teisių išsaugojimo ir perkėlimo įstatymo 6, 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2046.

29. Lietuvos Respublikos minimaliojo darbo užmokesčio dydžių, socialinės apsaugos išmokų ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio indeksavimo įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2047.

30. Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5<sup>3</sup> straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2048.

31. Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2049.

32. Lietuvos Respublikos Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų ir Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaraciją pasirašiusių asmenų statuso įstatymo 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2050.

33. Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 1, 4, 5, 10, 11, 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2051.

34. Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2052.

35. Lietuvos Respublikos Prezidento valstybinės rentos įstatymo 4, 5, 6, 7, 8, 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2053.

36. Lietuvos Respublikos valstybinių šalpos išmokų įstatymo 2, 6, 16, 19, 27 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2054.

37. Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymo 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2056.

38. Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo 3, 9, 14, 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2057.

39. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 2 ir 49 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2258.

40. Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo Nr. IX-218 4, 7, 12 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3231.

41. Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo Nr. XII-1215 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3423.



42. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 151<sup>2</sup> straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIP-3632.

43. Lietuvos Respublikos centrinės kredito unijos įstatymo Nr. VIII-1682 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3771.

44. Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymo Nr. I-796 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3772.

45. Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo Nr. VIII-2066 2, 3 ir 6 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3835.

46. Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymo Nr. I-1508 2, 4 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3909(2).

47. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 135 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIIP-3954.

48. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 11, 13, 20 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4081(3).

49. Lietuvos Respublikos laikino tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymo Nr. I-830 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4082(3).

50. Lietuvos Respublikos centrinės kredito unijos įstatymo Nr. VIII-1682 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4105.

51. Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymo Nr. I-796 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4106.

52. Lietuvos Respublikos Seimo nario Juliaus Sabatausko 2015 m. lapkričio 2 d. pasiūlymo dėl Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 10 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIIP-1901.

Seimo Pirmininkė

Loreta Graužinienė

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS**  
**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO PAPILDYMO 151<sup>2</sup>**  
**STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO**

**1. Projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai**

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 151 straipsnio papildymo įstatymo projekto (toliau – įstatymo projektas) parengimą paskatino šiuo metu nenustatyta baudžiamoji atsakomybė už savanoriškus lytinius santykius tarp kraujo ryšiais artimai susijusių pilnamečių asmenų (incesto). Santuoka tarp artimų giminaičių ar šeimos narių Lietuvos Respublikoje nėra pripažįstama, tačiau Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (toliau - LBK) nenumato jokios baudžiamosios atsakomybės už savanoriškus lytinius santykius tarp kraujo ryšiais artimai susijusių pilnamečių asmenų. Šie santykiai sukelia didelę recesyvinių apsigimimų riziką bei neigiamas pasekmes visuomenėje, žeidžia asmenų orumą, dažnai turi priverstinio santykiavimo elementų, pažeidžiančių asmens seksualinio apsisprendimo laisvę. Baudžiamoji atsakomybė už incesto santykius šiuo metu numatyta 17 iš 28 ES valstybių. Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija rodo, jog incesto kriminalizavimas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai asmens privataus gyvenimo apsaugos apimtyje, kadangi incesto draudimas užtikrina šeimos apsaugą, gina asmens sveikatą bei silpniesiojo partnerio seksualinio apsisprendimo laisvę.

Įstatymo projekto tikslas – nustatyti baudžiamąją atsakomybę už savanoriškus lytinius santykius tarp kraujo ryšiais artimai susijusių asmenų (incesto), t.y. tėvo ir dukters, brolio ir sesers, motinos ir sūnaus.

Projekto uždavinys – sumažinti genetinių defektų riziką, apsaugoti šeimos, visuomenės gerovę bei sveikatą, apginti silpniesiojo partnerio seksualinio apsisprendimo laisvę.

**2. Projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai**

Projektų iniciatoriai – LR Seimo narės Birutė Vėsaitė, Orinta Leiputė.

**3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Projektuose aptarti teisiniai santykiai**

Šiuo metu Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.17 straipsnis nustato, jog draudžiama tuoktis tėvams su vaikais, įtėviams su įvaikiais, seneliams su vaikaitėmis, tikriems ir netikriems broliams su seserimis, pusbroliams su pusseserėmis, dėdėms su dukterėčiomis, tetoms su sūnėnais. LBK XXI skyrius Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui nustato bausmes už prievartinius seksualinio pobūdžio veiksmus, tačiau nenustato jokių bausmių ar sunkinančių aplinkybių už kraujo ryšiais artimai susijusių pilnamečių asmenų savanoriškus lytinius santykius. Nors šie santykiai gali ir nepažeisti asmens seksualinio apsisprendimo laisvės, tačiau jie yra etiškai bei moraliai žalingi, pažeidžia asmenų orumą, taip pat sukelia didelę palikuonių su genetiniais apsigimimais atsiradimo riziką.

**4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama**

Teikiamo įstatymo projekto nuostatomis siūloma nustatyti baudžiamąją atsakomybę už savanoriškus lytinius santykius tarp kraujo ryšiais artimai susijusių asmenų (incesto), t.y. tėvo ir dukters, brolio ir sesers, motinos ir sūnaus.

Priėmus įstatymo projektą sumažėtų genetinių defektų skaičius tarp naujagimių, būtų užtikrinta šeimos apsauga.

**5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta**

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

**6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai**

Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

**7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai**

Verslo sąlygoms ir jų plėtrai įtakos neturės.

**8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios**

Siekiant į teisinę sistemą inkorporuoti priimtą Projektą naujų įstatymų priimti nereikės.

**9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka**

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Projektuose nėra įtvirtinta naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

**10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus**

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

**11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti**

Įstatymui įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

**12. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)**

Įstatymo nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

**13. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis**

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Projektus įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „incesto“, „kraujomaiša“.

**14. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai**

Nėra.

Seimo nariai

Birutė Vėsaitė

Orinta Leiputė

**LIETUVOS RESPUBLIKOS  
BAUDŽIAMOJO KODEKSO PAPILDYMO 151<sup>2</sup> STRAIPSNIU  
ĮSTATYMAS**

**1 straipsnis. Kodekso papildymas 151<sup>2</sup> straipsniu**

Papildyti Kodeksą 151<sup>2</sup> straipsniu:

**„151<sup>2</sup> straipsnis. Kraujomaiša (incesto)**

1. Savanoriškai lytiškai santykiavę asmenys, siejami artimais kraujo ryšiais (tėvai su vaikais, seneliai su vaikaičiais, broliai su seserimis), baudžiami laisvės atėmimu iki dvejų metų.
2. Už šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką asmuo neatsako tuo atveju, jei prieš jį buvo panaudota seksualinė prievarta.“

**2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas**

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

*Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.*

Respublikos Prezidentas

Teikia  
Seimo nariai

Birutė Vėsaitė

Orinta Leiputė

**LIETUVOS RESPUBLIKOS  
BAUDŽIAMOJO KODEKSO PAPILDYMO 151<sup>2</sup> STRAIPSNIU  
ĮSTATYMAS**

**1 straipsnis. Kodekso papildymas 151<sup>2</sup> straipsniu**

Papildyti Kodeksą 151<sup>2</sup> straipsniu:

**„151<sup>2</sup> straipsnis. Kraujomaiša (incesto)**

- 1. Savanoriškai lytiškai santykiavę asmenys, siejami artimais kraujo ryšiais (tėvai su vaikais, seneliai su vaikaičiais, broliai su seserimis), baudžiami laisvės atėmimu iki dvejų metų.**
- 2. Už šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką asmuo neatsako tuo atveju, jei prieš jį buvo panaudota seksualinė prievarta.“**

**2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas**

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

*Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.*

Respublikos Prezidentas

Teikia  
Seimo nariai

Birutė Vėsaitė

Orinta Leiputė

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

  
2016-06-15

**Dėl Baudžiamojo kodekso papildymo 151-2 straipsniu  
Nr.XIIP-3632 (TAP-16-967) (16-6602)**

**įstatymo projekto**

**Pranešėjas:** teisingumo ministras J.Bernatonis

**Dalyvauja:** TM Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento Baudžiamosios justicijos skyriaus vedėjas D.Mickevičius

**Klausimo kuratorius:** N.Makštelienė

*N.M.*  
20160606

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p><u>2016-06-14</u> (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas</p> <p>1. Pasiūlytą TM atsiųsiant į TD redakcinę pastabą.</p> <p>2. Projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio A dalyje.</p>
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p>	<p>Papildoma informacija</p>



## LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,  
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,  
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.  
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2016-06-11 Nr. (1.5.) NT-769

### DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Teisingumo ministerija, įvertinusi 2016 m. birželio 14 d. ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarime išsakytas Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabas (2016 m. birželio 1 d. pažyma Nr. NV-1769), teikia patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 151<sup>2</sup> straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIP-3632“ projektą (toliau – Nutarimo projektas) svarstyti Vyriausybės posėdyje.

Nutarimo projektu siūloma *nepritarti* Lietuvos Respublikos Seimo narių pateiktam Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 151<sup>2</sup> straipsniu įstatymo projektui Nr. XIIP-3632 (toliau – Įstatymo projektas). Tokią Lietuvos Respublikos Vyriausybės poziciją siūloma teikti atsižvelgiant į tai, kad baudžiamosios atsakomybės už kraujomaišą nustatymas būtų netikslinga, neproporcinga ir perteklinė priemonė. Nutarimo projekte pažymima, kad Įstatymo projekto Nr. XIIP-3632 aiškinamajame rašte nepateikti argumentai, kodėl siūlomas būtent toks socialinės problemos sprendimo būdas, neišdėstyta išsamesnė informacija apie siūlomos kriminalizuoti veikos (socialinės problemos) pavojingumą, esamą (galimą) veikos paplitimą, galimus kitus socialinės problemos sprendimo būdus. Atkreipiamas dėmesys, kad galiojantys teisės aktai jau dabar nustato reikiamas ir pakankamas priemones silpnesnei šaliai apginti. Taip pat Nutarimo projekte pateikiami argumentai, kodėl baudžiamosios atsakomybės nustatymas už kraujomaišą gali sukelti nepageidaujamų pasekmių ir turėti priešingą, nei tikimasi, poveikį.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ Nr. 851, 7 punktą valstybės politikos

baudžiamosios teisės srityje formavimas, organizavimas, koordinavimas ir jos įgyvendinimo kontrolė yra vienas iš Teisingumo ministerijai priskirtų veiklos tikslų, dėl Nutarimo projekto su kitomis institucijomis konsultuotasi nebuvo. Pastebėtina, kad rengiant Nutarimo projektą, atsižvelgta į Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu sudaryto Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso priežiūros komiteto narių išsakytas nuomones.

Nutarimo projektą parengė Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. paštas [simona.mesoniene@tm.lt](mailto:simona.mesoniene@tm.lt)) Baudžiamosios justicijos skyriaus vedėjas Darius Mickevičius (tel. (8 5) 266 2966, el. paštas [darius.mickevicius@tm.lt](mailto:darius.mickevicius@tm.lt)).

PRIDEDAMA. 2 lapai.

Teisingumo ministras



Juozas Bernatoniš



**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ**  
**NUTARIMAS**  
**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO PAPILDYMO 151<sup>2</sup>**  
**STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3632**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. balandžio 20 d. sprendimo Nr. SV-S-1468 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 42 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 151<sup>2</sup> straipsniu įstatymo projektui Nr. XIIP-3632 (toliau – įstatymo projektas Nr. XIIP-3632) dėl šių priežasčių:

1. Baudžiamosios atsakomybės už kraujomaišą nustatymas yra netikslinga ir neproporcinga priemonė.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad „veikų kriminalizavimo procesas siejamas su visuomenėje vykstančiais socialiniais reiškiniais, tačiau kriminalizuojant veikas ne visada yra įvertinamos kitų teisės šakų realios galimybės sureguliuoti ir apsaugoti tam tikrus visuomeninius santykius. Lyginamojoje baudžiamojoje teisėje yra pavyzdžių, kai veikų kriminalizavimu ir ypač bausmių už neteisėtas veikas sugriežtinimu iš esmės yra siekiama įbauginti potencialų nusikaltėlį, kad jis nedarytų nusikaltimo. Tačiau tokiomis priemonėmis šis tikslas ne visada yra pasiekiamas. Kad veika būtų pripažinta nusikaltimu, reikia įvertinti visus su jos padarymu susijusius aspektus. Siekiant užkirsti kelią neteisėtoms veikoms ne visuomet yra tikslinga tokią veiką pripažinti nusikaltimu, taikyti pačią griežčiausią priemonę – kriminalinę bausmę. Todėl kiekvieną kartą, kai reikia spręsti, pripažinti veiką nusikaltimu ar kitokiu teisės pažeidimu, labai svarbu įvertinti, kokių rezultatų galima pasiekti kitomis, nesusijusiomis su kriminalinių bausmių taikymu, priemonėmis (administracinėmis, drausminėmis, civilinėmis sankcijomis ar visuomenės poveikio priemonėmis ir pan.)“ (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1997 m. lapkričio 13 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 50 straipsnio atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“).

Kriminalizavimo teorija teigia, kad socialinė problema turi būti pakankamai pavojinga, kriminalizuojamos veikos paplitimas negali būti nei itin retas, nei labai dažnas, turi būti įvertintos baudžiamosios teisės veikimo ribos. Įstatymo projekto Nr. XIIP-3632 aiškinamajame rašte nepateikti argumentai, kodėl siūlomas būtent toks socialinės problemos sprendimo būdas, neišdėstyta išsamesnė informacija apie siūlomos kriminalizuoti veikos (socialinės problemos) pavojingumą, esamą (galimą) reiškinio paplitimą, galimus kitus socialinės problemos sprendimo būdus, potencialius tiesioginius ir šalutinius kriminalizavimo rezultatus, finansines, kitas būtinas kriminalizavimo sąnaudas ir pan. Neturint duomenų apie šio reiškinio paplitimą Lietuvoje, nėra pagrindo teigti, kad egzistuojančios ar galimos švietimo, visuomenės poveikio priemonės yra nepakankamos kraujomaišos prevencijai. Vien tai, kad dalyje Europos valstybių kraujomaiša yra kriminalizuota (dalis šių sprendimų yra istoriškai susiklosčiusi tradicija), savaime nėra pagrindas už iki šiol teisės aktų neuždraustą veiklą siūlyti taikyti pačią griežčiausią teisinės atsakomybės formą – baudžiamąją atsakomybę.

2. Baudžiamosios atsakomybės už kraujomaišą nustatymas yra perteklinė priemonė.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 3.17 straipsnyje nustatyta, kad draudžiama tuoktis tėvams su vaikais, įtėviams su įvaikiais, seneliams su vaikaitiais, tikriems ir netikriems broliams su seserimis, pusbroliams su pusseserėmis, dėdėms su dukterėčiomis, tetoms su sūnėnais. Paaiškėjus tokioms aplinkybėms po santuokos sudarymo, ji teismo sprendimu gali būti pripažinta negaliojančia nuo jos sudarymo momento. Vadovaujantis Civilinio kodekso 3.165

ir 3.192 straipsniais, tėvai turi teisę ir pareigą auklėti savo vaikus ir yra atsakingi už savo vaikų auklėjimą ir vystymą, privalo rūpintis savo vaikų sveikata, jų dvasiniu ir moraliniu ugdymu. Tėvai atlikdami šias pareigas turi pirmumo teisę prieš kitus asmenis. Tėvai privalo materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus. Išlaikymo dydis turi būti proporcingas nepilnamečių vaikų poreikiams bei jų tėvų turbinei padėčiai ir užtikrinti būtinas vaikui vystytis sąlygas. Taigi civilinė teisė nustato pareigas ir galimas civilines teises pasekmes už (būsimų) tėvų elgesį.

Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (toliau – Baudžiamasis kodeksas) nustato baudžiamąją atsakomybę už lytinį santykiavimą ar kitokį lytinės aistros tenkinimą, kai pažeidžiama žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvė ar neliečiamumas. Bausmės taikomos ne tik už išžaginimą (149 straipsnis) ar seksualinį prievartavimą (150 straipsnis), bet ir už privertimą lytiškai santykiuoti, kai grasinama panaudoti smurtą ateityje, panaudojama kitokia psichinė prievarta arba pasinaudojama asmens priklausomumu (151 straipsnis). Baudžiamasis kodeksas draudžia pilnamečio asmens lytinį santykiavimą ar kitokį lytinės aistros tenkinimą su jaunesniu kaip šešiolikos metų asmeniu (išskyrus atvejus, kai tarp veiksmų dalyvių nėra didelio amžiaus, dvasinės ir fizinės brandos skirtumo), o tėvui, motinai, globėjui, rūpintojui ar kitam teisėtam vaiko atstovui ar asmeniui, turinčiam įstatymuose nustatytą įgaliojimą nepilnamečio asmens atžvilgiu, taikomi griežtesni reikalavimai – Baudžiamasis kodeksas apskritai draudžia lytinį santykiavimą ar kitokį lytinės aistros tenkinimą su tokiu nepilnamečiu asmeniu (151<sup>1</sup> straipsnis). Taigi Baudžiamasis kodeksas numato baudžiamąją atsakomybę visais atvejais, kai lytiškai santykiaujama ar kitaip tenkinama lytinė aistra, panaudojus smurtą, psichinę prievartą, pasinaudojant asmens priklausomumu arba nepilnamečio asmens pažeidžiama padėtimi. Kitaip tariant, galiojančiame Baudžiamajame kodekse jau dabar nustatytos reikiamos ir pakankamos priemonės, siekiant apginti įstatymo projekto Nr. XIIP-3632 aiškinamajame rašte minimo „silpnėsiojo partnerio“ seksualinio apsisprendimo laisvę ar neliečiamumą. Kiti atvejai, kaip nurodyta ir įstatymo projekto Nr. XIIP-3632 aiškinamajame rašte, nepažeidžia asmens seksualinio apsisprendimo laisvės ir neliečiamumo, o yra etikos ir moralės reguliavimo dalykas, kur baudžiamosios atsakomybės taikymas būtų ne tik netikslingas ir neproporcingas, bet ir perteklinis.

3. Baudžiamosios atsakomybės už kraujomaišą nustatymas gali sukelti nepageidaujamų pasekmių ir turėti priešingą, nei tikimasi, poveikį.

Pirma, kraujomaišos kriminalizavimas lems tai, kad šie atvejai taps latentiškesni, nes lytinių santykių partneriai dar labiau slėps savo santykius nuo aplinkinių, baimindamiesi gresiančios kriminalinės bausmės. Dėl to mažės galimybės visuomenės ar kitokio poveikio priemonėmis paveikti asmenis, kad jie nutrauktų šiuos savo veiksmus, mažės galimybės suteikti reikiamą psichologinę, medicininę ar kitokią pagalbą. Antra, bus sudėtingiau apginti įstatymo projekto Nr. XIIP-3632 aiškinamajame rašte minimo „silpnėsiojo partnerio“ interesus, nes jis vengs pranešti apie jam daromą kito partnerio spaudimą, jo veiksmus, baimindamasis galimo baudžiamojo persekiojimo už dalyvavimą kraujomaišoje. Gali pasitaikyti, kad vien dėl to nepaaiškės išžaginimo, seksualinio prievartavimo, privertimo lytiškai santykiuoti ar kitų nusikaltimų aplinkybės, nes auka bijos kreiptis į teisėsaugos institucijas. Trečia, praktikoje gali tapti neaiški takoskyra tarp buvimo nukentėjusiu asmeniu (pvz., privertimo lytiškai santykiuoti) ir kaltininko (pvz., kraujomaišos). Nenustačius ar neįrodžius privertimo lytiškai santykiuoti požymių, nukentėjusysis baudžiamajame procese gali greitai tapti įtariamuoju dėl bendrininkavimo kraujomaišos nusikaltime. Ketvirta, moralės ir etikos srities delikto kriminalizavimas neišvengiamai lems aktyvesnę teisėsaugos institucijų veiklą šioje srityje, didesnę kišimąsi į privataus ir šeimos gyvenimo sferą vien tam, kad būtų patikrinta, ar nėra pagrindo ikiteisminiam tyrimui.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras  
Administracinės ir baudžiamosios  
justicijos departamento  
Bausmių vykdymo sistemos skyriaus  
vedėjas

Marius Karkštelis

2016-06-15

Teisingumo ministras  
Juozas Bernatonių